# ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

## വിശ്വജിത്ഖണ്ഡഃ - അഷ്ടചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ

### പ്രദ്യുമ്നസ്യ ദ്വാരകാപ്രത്യാവർതനമ് -

ശ്രീനാരദ ഉവാച -
സ്വപുരേ പതിതോ മൂർച്ഛാം ഗതഃ ശക്രസഖോ ഭൃശമ് ..
ഉത്തസ്ഥൗ ച ക്ഷണം തത്ര കിംചിദ്വ്യാകുലമാനസഃ ..1..
അഥ കാർഷ്ണിം പരം ബ്രഹ്മ ജ്ഞാത്വാ
ശക്രസഖസ്ത്വരൻ ..
സ്വസകാശാദ്ബലം നീത്വാ യദൂനാം ച ബലം യയൗ ..2..
ഐരാവതകുലേഭാശ്ച ത്രിശുംഡാ ദംഡദംതിനഃ ..
ചതുർദംതാ ശ്വേതവർണാഃ സഹസ്രാണി മദച്യുതഃ ..3..
ഹേമാദ്രിപ്രഭവാ നാഗാ യോജനദ്വയവിഗ്രഹാഃ ..
കോടിശഃ പർവതാകാരാ ഉന്മത്താ ദിഗ്ഗജാ ഇവ ..4..
ദിവ്യാസ്യാ ദിവ്യഗതയഃ കോടിശഃ കോടിശോ നൃപ ..
ശതാർബുദാ രഥാ ദിവ്യാഃ ശാതകൗംഭമയാഃ പരാഃ ..5..
അയുതാനി വിമാനാനാം യോജനദ്വയശാലിനാമ് ..
നിയുതം കാമധേനൂനാം പാരിജാതസഹസ്രകമ് ..6..
കരിദന്തഖചിത്സ്തംഭ-ഹേമരത്നഖചിത്പദാഃ ..
മുക്താസ്തഡാഗസംവൃദ്ധാ ഗുണയംത്രസ്ഫുരത്പ്രഭാഃ
..7..
മല്ലികാമകരന്ദാർദ്രാഃ ശിരീഷകുസുമാകുലാഃ ..

പയഃഫേനനിഭാഃ ശയ്യാഃ കോടിശഃ സോപബർഹണാഃ
..8..
വിതാനാനി വിചിത്രാണി ഭിത്തിവസ്ത്രാണി കോടിശഃ ..
ആസനാനി മൃദുസ്പർശ-ചിത്രവർണാനി സർവശഃ ..9..
ദീർഘാണി ചോപബർഹാണി വിശ്വകർമകൃതാനി ച ..
മുക്താസ്തബകഹേമാദ്യൈഃ ഖചിതാനി സഹസ്രശഃ
..10..
സഹസ്രശോ ജവനികാഃ ശിബികാശ്ചൈവ കോടിശഃ ..
ഛത്രാണാം ചാമരാണാം ച ദിവ്യസിംഹാസനൈഃ സഹ
..11..
വ്യജനാനാം തഥാ കോടീ രാജ്യശ്രീഭൂഷണാനി ച ..
പീയൂഷാണാം ദ്രോണകോടിഃ സുധർമാ ച സഭാ തഥാ
..12..
ഏവം ച സർവതോഭദ്രപദ്മാനീതി സഹസ്രകമ് ..
ഹീരകാണാം ച ഹരിതാം മുക്താനാം ച തഥൈവ ഹി
..13..
ഗോമേദാനാം കോടിഭാരാ നീലകാനാം തഥൈവ ച ..
അദിത്യചംദ്രകാംതീനാം വൈദൂര്യാണാം സഹസ്രശഃ
..14..
സ്യമന്തകമണീനാം ച കോടിഭാരാഃ സമാഗതാഃ ..
തഥാ വൈ പദ്മരാഗാണാം ഭാരാ വിദ്ധ്യർബുദം നൃപ
..15..
ജാംബൂനദസുവർണാനാം ഹാടകാനാം തഥൈവ ച ..
സുവർണാദ്രിസുവർണാനാം കോടിഭാരശ്ച കോടിശഃ
..16..
രാജ്യം നവവിധീൻസർവാന്ദേവാനാം മൈഥിലേശ്വര ..
അഷ്ടാനാം ലോകപാലാനാമാധിപത്യാധിരക്ഷകഃ ..17..
നീത്വോദ്ധവം ശക്രസഖോ ദത്ത്വൈവം ബലിമദ്ഭുതമ് ..
കൗശല്യഹേതവേ കാർഷ്ണിം പ്രണനാമ കൃതാംജലിഃ

..18..
തസ്മൈ തുഷ്ടഃ ശംബരാരിഃ പ്രദദൗ രത്നമാലികാമ് ..
സംസ്ഥാപ്യ രാജ്യേ തം രാജന്നേഷാ ഹി പ്രകൃതിഃ
സതാമ് ..19..
ഇത്ഥം ശക്രസഖം ജിത്വാ പ്രദ്യുമ്നായ ബലിം ദദൗ ..
ശിബിരാണാം സമൂഹോഽഭൂദരുണോദാനദീമനു ..20..
മഹാധനഖചിദ്ഭിശ്ച വിതാനൈഃ ശതയോജനമ് ..
പതത്പതാകൈർദിവ്യാഭൈർഭൂന്യസ്തവിജയധ്വജൈഃ
..21..
വിരേജേ ശിബിരവ്യൂഹോ ലഹരീഭിഃ പയോദധിഃ ..
ആകാശാദാഗതം തത്ര ഗജാരൂഢം പുരന്ദരമ് ..22..
സസൈന്യം സഹസാ രാജന്ദുംദുഭിധ്വനിസംയുതമ് ..
സംവീക്ഷ്യ വേഗതോ വീരാ ജഗൃഹുഃ ശസ്ത്രസംഹതിമ്
..23..
പുനരിന്ദ്രം ച തം ജ്ഞാത്വാ ബഭൂവുർഹർഷിതാ നൃപാഃ
..
ശ്രീപ്രദ്യുമ്നം സഭാമധ്യേ കഥയന്മഘവാ തദാ ..24..
ശൃണു രാജന്മഹാബാഹോ ത്വം പരാവരവിത്തമഃ ..
ലീലാവതീ നാമ പുരീ ശുഭാ ഹേമാദ്രിസാനുഷു ..25..
വിദ്യാധരേശഃ സുകൃതീ തത്ര രാജ്യം കരോതി ഹി ..
തത്കന്യാ സുംദരീനാമാ ശതചന്ദ്രനിഭാ ശുഭാ ..26..
ആഗതാ ദേവതാഃ സർവാസ്തസ്യാ രാജൻസ്വയംവരേ
..
ലോകപാലാസ്തഥാ സർവേ സംപ്രാപ്താ
ദിവ്യവിഗ്രഹാഃ ..27..
യം ദൃഷ്ട്വാ മൂർച്ഛിതാഹം സ്യാം സ മേ ഭർതാ ഭവിഷ്യതി
..
ഗിരേത്യേവം പ്രജല്പംതീ സുംദരം വരമിച്ഛതീ ..28..
തത്രാപി ഗച്ഛ സഹസാ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹ കൗതുകേ ..

സ്വയംവരം പശ്യ വരം ദേവലോകൈശ്ച മണ്ഡിതമ്
..29..
ശ്രീനാരദ ഉവാച -
തച്ഛ്രുത്വാ ഭഗവാൻകാർഷ്ണി-ര്യാദവൈർഭ്രാതൃഭിഃ
സഹ ..
പുരന്ദരേണ സഹസാ പുരീം ലീലാവതീം യയൗ ..30..
വിശാലാജിരസംയുക്തേ ഖചിദ്രത്നമനോഹരേ ..
ചന്ദനാഗുരുകസ്തൂരീകുംകുമദ്രവചർചിതേ ..31..
മുക്തായുക്തൈസ്തോരണൈശ്ച വിതാനൈഃ
സുമഹാധനൈഃ ..
ജാംബൂനദാസനൈഃ സാക്ഷാദിംദ്രലോക ഇവാപരേ
..32..
തസ്മിൻസ്വയംവരേ തസ്ഥൗ പ്രദ്യുമ്നോ ദിവ്യ
ആസനേ ..
ഗിരിശശൃങ്ഗേ യഥാ സിംഹഃ സർവേഷാം പശ്യതാം
നൃപ ..33..
വ്രജേശാ മുനയസ്തത്ര ദേവാ രുദ്രഗണാസ്തഥാ ..
മരുതോ രവയശ്ചൈവ വസവോ ഹ്യഗ്നയോഽശ്വിനൗ
..34..
യമോഽഥ വരുണഃ സോമോ ധനദഃ ശക്ര ഏവ ഹി ..
സിദ്ധാ വിദ്യാധരാശ്ചൈവ ഗംധർവഃ കിന്നരാസ്തഥാ
..35..
അന്യേ സമാഗതാഃ സർവേ രത്നാഭരണഭൂഷിതാഃ ..
ജഹുർവൈവാഹികീമാശാം പ്രദ്യുമ്നം വീക്ഷ്യ മൈഥില
..36..
സാ സുംദരീ തത്ര സുരത്നമാലയാ
രതിം ച രംഭാം ക്ഷിപതീവ നിർഗതാ ..
വാണീ രമാം രുപവതീം പുലോമജാം
വിഡംബയന്തീവ ബഭൗ വരാംഗനാ ..37..

യാം വീക്ഷ്യ സർവേഷു സദഃസു സർവതോ
മോഹം പ്രയാതേഷു തഥൈവ മൈഥില ..
ശ്രീഃ സർവലോകസ്യ ച പശ്യതോ വരം
വിചിന്വതീ സാ ചപലേവ ചാംബുദമ് ..38..
ദിവ്യാംബരം പദ്മദലായതേക്ഷണം
പ്രദ്യുമ്നവീരം നരലോകസുന്ദരമ് ..
സമേത്യ മൂർച്ഛാം സമവാപ സുന്ദരീ
വിദ്യാധരീ സാ പുനരാപ സംജ്ഞാമ് ..39..
സമുത്ഥിതാ സാത്വതഹർഷവിഹ്വലാ
തസ്ഥൗ സുമാലാം വിനിധായ തദ്ഗലേ ..
വിദ്യാധരേശഃ സുകൃതീ ച സുന്ദരീം
സുതാം ദദൗ മൈഥില ശംബരാരയേ ..40..
നദത്സു തൂർയ്യേഷു തദൈവ നിർജരാ
ന സേഹിരേ വീക്ഷ്യ വിവാഹമംഗലമ് ..
തം സർവതഃ സംരുരുധുഃ സ്വയംവരം
പ്രചണ്ഡമേഘാ ഇവ ഭാസ്കരം പരമ് ..41..
ക്രോധാവൃതാംസ്താനമരാന്ധനുർധരാൻ
മദോദ്ധതാൻ വീക്ഷ്യ ഹരേഃ സ്വയംവരമ് ..
ശ്രീകൃഷ്ണദത്തം സശരം ധനുഃ സ്വയം
വരം ഗൃഹീത്വാ യദുഭിർജഗർജ ഹ ..42..
തച്ചാപമുക്തൈർവിശിഖൈഃ സ്ഫുരത്പ്രഭൈ-
ശ്ഛിന്നായുധാ മൈഥില ശീർണകഞ്ചുകാഃ ..
വിദുദ്രുവുസ്തേ ച ദിശോ ദശാമരാ
നീഹാരമേഘാ ഇവ സൂര്യരശ്മിഭിഃ ..43..
പ്രദ്യുമ്നോ ഭഗവാൻസാക്ഷാദിത്ഥം ജിത്വാ സ്വയംവരമ്
..
വിജിത്യേലാവൃതം ഖംഡം ഭാരതം ഗംതുമുദ്യതഃ ..44..
ഭാതൃഭിര്യദുഭിഃ സൈന്യൈഃ സർവമംത്രിജനൈഃ സഹ ..
ആയയൗ ഭാരതം ഖംഡം നാദയൻ ജയദുന്ദുഭീൻ ..45..

പശ്യന്ദേശാനനേകാംശ്ച ജംബൂദ്വീപജയോ ബലീ ..
ആനർതാന്ദ്വാരകാന്ദേശാൻ പ്രാപ്തോऽഭൂത്സ ഹരേഃ
സുതഃ ..46..
പ്രദ്യുമ്നപ്രേഷിതഃ സാക്ഷാദുദ്ധവോ ബുദ്ധിസത്തമഃ ..
പ്രണനാമോഗ്രസേനം തം സഭായാം ശ്രീഹരിം ബലീ
..47..
വർഷേ വർഷേऽപി യജ്ജാതം ജംബുദ്വിപജയം തഥാ ..
തത്സർവം ഹി യഥായോഗ്യം കഥയാമാസ ചോദ്ധവഃ
..48..
ശ്രീകൃഷ്ണബലദേവാഭ്യാം സർവൈർവൃദ്ധജനൈഃ
സഹ ..
പ്രദ്യുമ്നം തം സമാനേതുമുഗ്രസേനോ വിനിർഗതഃ
..49..
ഗീതവാദിത്രഘോഷേണ ബ്രഹ്മഘോഷേണ ഭൂയസാ ..
മുക്താവർഷൈർലാജപുഷ്പൈഃ പാഠാരാവൈഃ
സുമംഗലൈഃ ..50..
വാരണേന്ദ്രം പുരസ്കൃത്യ സൗവർണൈഃ
കലശൈർനൃപ ..
ഗംധർവൈർവാരമുഖ്യാഭിഃ ശംഖദുന്ദുഭിവേണുഭിഃ ..51..
ഗംധാക്ഷതൈർഹേമപാത്രൈഃ
പുഷ്പധൂപൈര്യവാംകുരൈഃ ..
ഉഗ്രസേനഃ ശംബരാരേഃ സംമുഖം ചാജഗാമ ഹ ..52..
ഖഡ്ഗം നീത്വോഗ്രസേനസ്യ പുരോ ധൃത്വാ കൃതാംജലിഃ
..
നനാമ കാർഷ്ണിര്യദുഭിർഭ്രാതൃഭിഃ സഹ മൈഥില ..53..
ശ്രീകൃഷ്ണം സബലം നത്വാ സർവാൻ വൃദ്ധാൻപ്രണമ്യ
ച ..
ഗർഗാചാര്യം നനാമാശു പ്രദ്യുമ്നോ മീനകേതനഃ ..54..
സംശ്ലാഘ്യാഭ്യർച്യ

വിധിവദ്ബ്രാഹ്മണൈർവേദസൂക്തിഭിഃ ..
ആരോപ്യ വാരണേ കാർഷ്ണിമുഗ്രസേനഃ പുരീം യയൗ
..55..
മംഗലം ദ്വാരകായാം ച സർവത്രാഭൂദ്ഗൃഹേ ഗൃഹേ ..
ഇത്ഥം നൃപ തേ കഥിതം കിം ഭൂയഃ ശ്രോതുമിച്ഛസി ..56..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ശ്രീവിശ്വജിത്ഖണ്ഡേ
ശ്രീനാരദബഹുലാശ്വസംവാദേ
പ്രദ്യുമ്നദ്വാരകാഗമനം നാമാഷ്ടചത്വാരിംശോഽധ്യായഃ
..48..

GO TOP